

Koester het knelpunt

VNO-NCW en ongeveer 40 grote ondernemingen hebben een fiscale gedragscode aan staatssecretaris Van Rij aangeboden. Met deze ‘Tax Governance Code’ erkent het bedrijfsleven “*dat belastingen een maatschappelijk nut dienen*”. De staatssecretaris constateert dat ook de beroepsgroep van belastingadviseurs diverse initiatieven ontplooit. De NOB kwam met hun ‘Tax Principles’ en het Register Belastingadviseurs heeft een voorstel gedaan “*voor het beroep van adviseurs om de kwaliteit te bewaken en misstanden tegen te gaan*.”

Kennelijk is dat niet voldoende voor de staatssecretaris aangezien hij mededeelt dat hij een ambtelijke verkenning laat uitvoeren “*naar de kwaliteit en gedrag van belastingadviseurs. Deze gaat ook in op de vraag over de inzet en effectiviteit van het bestaande fiscale boete-instrumentarium voor belastingadviseurs. Op basis van de uitkomsten daarvan wordt een analyse gemaakt van knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen*.” Een ronkende tekst die een verkeerde aanname behelst, terwijl ook de reden voor de verkenning kwetsief is. Wat heeft immers de staatssecretaris of zijn ambtenaren te maken met de kwaliteit van de belastingadviseurs? Die kwaliteit is van belang voor de belastingadviseur zelf of zijn cliënt. Een staatssecretaris die een bijdrage wil leveren aan de kwaliteitsverbetering van de advieswereld, financiert de universiteiten beter en laat zijn inspecteurs deelnemen aan verschillende gremia waarin wordt overlegd over actuele fiscale problemen.

Onderzoek naar het ‘gedrag’ van belastingadviseurs vind ik ook buiten de orde, alsof hij beoogt dat gedrag te manipuleren. De uitkomst van het onderzoek zal niet anders zijn dan dat 99% van de belastingadviseurs hun cliëntèle fiscale discussies wil besparen en zekerheid wil geven over de fiscaliteit. Daarbij zal transparant worden gehandeld en zo nodig overleg worden gezocht met de inspecteur. Waarschijnlijk zullen echter de agressieve belastingadviezen van jaren geleden de bovenhand krijgen en het debat gaan domineren. Tegen dat licht zullen dan ook de knelpunten in verband met het bestaande fiscale boete-instrumentarium voor belastingadviseurs worden bekeken.

Knelpunten in het boeterecht wegnemen, is niet eenvoudig nu opzet en grove schuld niet terzijde zullen kunnen worden gesteld. De bestaande boetebepalingen bestrijken voorts alle denkbare fiscale verwijtbare handelingen, zodat aanvullingen zich moeilijk laten denken. Het enige wat gewijzigd kan worden, is de eis dat een boete aan een belastingadviseur slechts mag worden opgelegd als de algemeen directeur van het organisatieonderdeel en de hoofddirecteur van de concerndirectie Fiscale en Juridische Zaken van de Belastingdienst daarmee instemmen. Dit vereiste blijkt in de praktijk voor de boeteoplegging lastig en zou zo maar eens als een ‘knelpunt’ kunnen worden aangemerkt. De directeurs krijgen een casus voorgelegd waarbij de details ontbreken of gekleurd zijn weergegeven waardoor een goede afweging onmogelijk is. Het knelpunt zal dus dit toestemmingvereiste zijn en een ‘makkelijke’ oplossing ligt voor de hand: afschaffen. Daarmee zal dan echter een zorgvuldigheidsnorm sneuvelen.

Deze voorwaarde is ooit gesteld om te voorkomen dat rauwelijks boeten aan belastingadviseurs worden opgelegd. Een jarenlange animositeit tussen adviseur en inspecteur mag niet uitmonden in een ‘pay back’ in de vorm van een boete die de ene partij aan de andere partij oplegt. Zorgvuldigheid wordt gediend door een ‘vier- of zesogenprincipe’ waarmee personen die meer afstand hebben tot een casus deze inhoudelijk beoordelen, wegen en al dan niet instemmen. In de praktijk is het besluit evenwel veelal niet meer dan een ‘okay’ op basis van een onvolledige of gekleurde beschrijving van een feitencomplex.

Nu dergelijke boetes ook nog eens gepubliceerd worden, mag een hogere graad van zorgvuldigheid worden verwacht alvorens dergelijke boeten worden opgelegd. Het te verwachten knelpunt in het bestaande fiscale boete-instrumentarium voor belastingadviseurs is dus van waarde in het boeterecht en dient te worden gekoesterd. Als in de ambtelijke analyse het instemmingsvereiste als een knelpunt wordt aangemerkt, dan is de benodigde oplossingsrichting dus niet het afschaffen van deze voorwaarde maar er fatsoenlijke invulling aan geven. Koester het knelpunt!

Prof. mr. Guido de Bont

Hoogleraar formeel belastingrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, advocaat bij De Bont Advocaten en lid van de redactieraad van Het Register

